

25. “Decision of ECHR on 9 January 2013 (final from 27 May 2013) in the case of «O. Volkov v. Ukraine»”, application № 21722/11, available at : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_947.
26. “Decision of ECHR on 26 April 1979 in the case of «The Sunday Times v. the United Kingdom»”, application № 6538/74, available at : <http://cedem.org.ua/library/sprava-sandi-tajms-proty-spoluchenogo-korolivstva-2/>.

УДК 347.23: 347.451.01

МЕТА ЯК КОНСТИТУТИВНА ОЗНАКА ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

Задорожний О.В., адвокат, аспірант

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
advocate-alexzp@i.ua*

У статті аналізуються проблемні питання ролі й місця мети приватизації. З'ясовується співвідношення приватизації із суміжним цивільно-правовим режимом відчуження державного майна під час здійснення державою управлінської діяльності. Констатується поширення практики підміни понять і зловживань. Зроблено висновок про необхідність внесення змін до законодавства, які б унеможливили зазначену підміну правових інститутів.

Ключові слова: спеціальна мета приватизації, способи відчуження державного майна, відчуження як складовий елемент управління державним майном (поза процесом приватизації), підміна понять та зловживання.

ЦЕЛЬ КАК КОНСТИТУТИВНЫЙ ПРИЗНАК ПРИВАТИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА

Задорожний А.В.

*Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина
advocate-alexzp@i.ua*

В статье анализируются проблемные вопросы роли и места цели приватизации. Выясняется соотношение приватизации со смежными гражданско-правовыми режимами отчуждения государственного имущества при осуществлении государством управленческой деятельности. Констатируется распространение практики подмены понятий и злоупотреблений. Сделан вывод о необходимости внесения изменений в законодательство, которые позволят избежать возможности такой подмены правовых институтов.

Ключевые слова: специальная цель приватизации, способы отчуждения государственного имущества, отчуждение как составной элемент управления государственным имуществом (вне процесса приватизации), подмена понятий и злоупотребления.

PURPOSE AS A DISTINCTIVE FEATURE OF THE STATE PROPERTY PRIVATIZATION

Zadorozhnyi O.V.

*Zaporizhzhia National University, Zhukovskoho Str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
advocate-alexzp@i.ua*

The article analyses problematic issues of legal regulation of the role and place of the privatization purpose.

According to the State Program of Privatization for 2012-2014, privatization is defined as a large-scale socio-economic project of transformation of state property, which contributes to the accumulation of private property, makes irreversible market transformations.

Therefore, of course, there is a need for a clear and comprehensive study of such a legal phenomenon as privatization, in order to take into account all its features and determine the civil law regime of privatizable property.

At the level of the legal definition, as a distinctive feature element, among other things, a special purpose of privatization is allocated. The purpose of privatization is considered as its inseparable, cementing component, which, among other things, distinguishes it from other related legal institutes of alienation of state property and determines its substantive content.

In particular, such a method of privatization as the sale of privatization objects in an open tender, offering prices on an auction basis (hereinafter referred to as the tender), is a vivid example that clearly demonstrates the role and place of the privatization purpose. Its essence lies in the fact that besides the cost indicators, the buyer must provide certain conditions for the further development of the object of privatization.

It seems expedient to illustrate the statistics provided on the website of the SPFU. Thus, for all years of its activities (26 years), the State Property Fund of Ukraine has received 64.2 billion UAH from privatization. At the same time, an additional investment of these funds amounted to 33.5 billion UAH, that is, about a half of the total amount of funds.

Instead, the alienation of state-owned objects (as a related to the privatization regime of the alienation of property) does not have a specific, specifically-defined purpose.

Alienation of state-owned objects is considered as an integral part of property management, which follows from the system analysis of the Law of Ukraine "On Management of Objects of State-Owned Property" on 19.09.2006 № 185-V and the Exclusion Procedure of state property, approved by the Rule of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 803 dated 06.06.2007. It should be noted that these findings, among other things, are also confirmed by law enforcement practice. Thus, the Constitutional Court of Ukraine in its decision № 9-рп on 01.07.1998 in the case № 01/1501-97 № 1-8/98 (on the privatization of state property) noted that "privatization agreements" (Article 27 of the Law) are special contracts of sale and purchase of state property. In its turn, the decision of the Supreme Court of Ukraine dated 09.09.2017 in the case № 6-1081its17 states that the current legislation provides for two methods of alienation of state property, which is entrusted to a state enterprise on the right of economic management: in the order of the privatization process in accordance with requirements of the legislation on privatization and in the process of the economic activity.

From here, both theoretical and practical considerations, it is unacceptable to suppose the substitution of the concepts and abuses that occur when, instead of privatization, there is a usual paid alienation of state-owned objects since, in this case, the state loses all the potential embodied in the legal regime of state property privatization.

In fact, unfortunately, there is a widespread practice where executives of state-owned enterprises, together with officials of state property management agencies instead of transferring state property for privatization, artificially apply an alternative legal regime for their sale (ordinary alienation).

This is possible due to the lack of an effective mechanism that would make it impossible to substitute the concepts and groundless disposal of state property in an alternative way (outside the privatization process), and thus without taking into account the progressive goal of privatization as its constitutive element.

In view of the above, it seems to be acutely relevant and timely, introducing the relevant amendments to Exclusion Procedure of state property, approved by the Rule of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 803 dated 06.06.2007, which in the shortest possible time would make it impossible for the said abuses.

Key words: special purpose of privatization, methods of alienation of state property, alienation as integral element of management of state property (outside privatization process), substitution of concepts and abuses.

Згідно з Державною програмою приватизації на 2012-2014 рр., затвердженою Законом України від 13 січня 2012 р. № 4335-VI (яка наразі є чинною в силу приписів частини 1 статті 4 Закону України «Про приватизацію державного майна» від 4 березня 1992 р. № 2163-XII), приватизація визначається як широкомасштабний соціально-економічний проект трансформації державної власності, який сприяє накопиченню об'єктів приватної власності, робить незворотними ринкові перетворення.

Відтак природно постає потреба в чіткому та всебічному дослідженні такого правового феномена, як приватизація, з метою врахування всіх його особливостей і визначення цивільно-правового режиму майна цього правового інституту.

Зазначене у свою чергу має забезпечити державу від підміни понять і зловживань, що мають місце тоді, коли замість приватизації відбувається звичайне платне відчуження об'єктів державної власності. Адже в цьому разі держава втрачає весь потенціал, закладений у правовий режим приватизації державного майна.

Легальне визначення мети приватизації міститься в дефініції, закріпленій у статті 1 Закону України «Про приватизацію державного майна» від 4 березня 1992 р. № 2163-ХІІ (далі – Закон № 2163-ХІІ), згідно з якою приватизація державного майна (далі – приватизація) – це платне відчуження майна, що перебуває в державній власності, у тому числі разом із земельною ділянкою державної власності, на якій розташований об'єкт, що підлягає приватизації, на користь фізичних і юридичних осіб, які можуть бути покупцями відповідно до цього закону, з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки.

Отже, на рівні легальної дефініції як конститутивний елемент виділяється також спеціальна мета приватизації. Мета приватизації розглядається як її нерозривний, цементуючий складник, що відокремлює її від інших суміжних правових інститутів відчуження державного майна та зумовлює її сутнісний зміст.

Ця теза підтверджується тим, що мета приватизації повторюється в преамбулі Закону № 2163-ХІІ, а також окремо виводиться в основні пріоритети приватизації (стаття 2 Закону № 2163-ХІІ), якими є підвищення ефективності виробництва й мотивації до праці, прискорення структурної перебудови та розвитку економіки України.

Варто зазначити, що основні пріоритети приватизації мають те ж змістове наповнення, що й задекларована легальна мета приватизації, – підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки.

Мета приватизації втілюється в практичну площину через принципи приватизації. Яскравим доказом цього є такі принципи: надання пільг для придбання державного майна членам трудових колективів підприємств, що приватизуються; забезпечення соціальної захищеності та рівності прав участі громадян України в процесі приватизації; продаж об'єктів приватизації з урахуванням їх індивідуальних особливостей виключно за кошти; пріоритетне право трудових колективів на придбання майна своїх підприємств; створення сприятливих умов для залучення інвестицій тощо.

Отже, очевидним є те, що принципи приватизації є похідними від мети та спрямовані на її деталізацію шляхом наголосу на окремих елементах приватизації.

Природно, що в пункті 4 Державної програми приватизації на 2012-2014 рр. також метою визначається сприяння оптимізації частки державного сектору економіки в умовах ринку, підвищення ефективності економіки та посилення її конкурентоспроможності. Із цього логічно постає, що приватизація як спеціальний режим відчуження державного майна не зводиться виключно до платного відчуження (нехай і в інтересах держави) державного майна.

Яскравим прикладом, що демонструє роль і місце мети приватизації, є, зокрема, такий спосіб приватизації, як продаж об'єктів приватизації за конкурсом із відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону (далі – конкурс). Його суть полягає в тому, що, крім вартісних показників, покупець повинен забезпечити певні умови подальшого розвитку об'єкта приватизації. Так, зокрема, Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств, затверджене Наказом Фонду державного майна України (далі – ФДМУ) від 10 травня 2012 р. № 639, Розпорядженням Антимонопольного комітету України від 10 травня 2012 р. № 282-р, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 10 травня 2015 р. № 674, зареєстроване в Міністерстві юстиції України за № 940/21252 від 12 червня 2012 р., регламентує, що фіксованими умовами конкурсу можуть

бути збереження основних видів діяльності товариства; технічне переозброєння, модернізація виробництва; виконання встановлених мобілізаційних завдань; погашення боргів із заробітної плати та перед бюджетом, простроченої кредиторської заборгованості підприємства; забезпечення соціальних гарантій працівникам згідно з вимогами трудового законодавства; вимоги й додаткові обмеження природоохоронного законодавства щодо користування об'єктом. При цьому в разі продажу контрольного пакета акцій товариства, яке має стратегічне значення для економіки й безпеки держави, до фіксованих умов конкурсу включаються вимоги щодо забезпечення певних показників ефективного функціонування товариства в післяприватизаційний період. Усе це свідчить про те, що мета приватизації, як це й повинно бути, посідає чільне місце.

Вважаємо за доцільне проілюструвати наведене статистичними даними, розміщеними на сайті ФДМУ. Так, за 26 років діяльності до ФДМУ від приватизації надійшло 64,2 млрд грн. При цьому додаткові інвестиції склали 33,5 млрд грн, тобто близько половини від загальної суми коштів [9, с. 5].

Натомість відчуження об'єктів державної власності (як суміжний із приватизацією режим відчуження майна) не має спеціальної, конкретно визначеної мети.

Законодавець у статті 1 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21 вересня 2006 р. № 185-V (далі – Закон № 185-V) формулює легальну дефініцію управління об'єктами державної власності, якою є здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб'єктами, визначеними цим законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних із володінням, користуванням і розпорядженням ними в межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

Тому цілком певно можна стверджувати, що відчуження об'єктів державної власності, за логікою законодавця, розглядається як *складовий елемент управління власністю*, що постає із системного аналізу Закону № 185-V та Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 803 (далі – Порядок № 803).

Варто зазначити, що ці висновки підтверджуються також правозастосовною практикою. Так, Конституційний Суд України в Рішенні від 1 липня 1998 р. № 9-рп в справі № 01/1501-97 (справа щодо приватизації державного майна) зазначив, що угоди приватизації (стаття 27 Закону № 185-V) є особливими договорами купівлі-продажу державного майна, на які поширюються також відповідні норми цивільного законодавства про угоди, якщо інше не постає із законодавства про приватизацію.

У подальшому зазначену правову позицію було розвинуто, вона знайшла своє вираження на рівні найвищої судової інстанції судів загальної юрисдикції – викладена в Постанові Верховного Суду України від 9 вересня 2017 р. в справі № 6-1081цс17. У цій постанові йдеться про те, що аналіз норм Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Закону України «Про приватизацію державного майна», Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» дає підстави для висновку про те, що *чинне законодавство передбачає два способи відчуження державного майна, закріпленого за державним підприємством на праві господарського відання, – у порядку приватизаційного процесу згідно з вимогами законодавства про приватизацію та в процесі здійснення господарської діяльності з додержанням правил, визначених статтями 75, 141 Господарського кодексу України, Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 803.*

З огляду на наведене варто зіставити мету приватизації (про що йшлося вище) з метою, яка притаманна відчуженню як елементу здійснення управління державною власністю. У цьому контексті мета задоволення державних і суспільних потреб (поза процесом приватизації) є надто абстрактною та такою, що має зовсім іншу правову природу й спрямованість. Правова природа цієї мети зумовлена тим, що мета в цьому разі є складовою частиною належного (якісного) управління державною власністю.

Природно, що будь-яке здійснення прав держави як власника має відбуватись в інтересах цього ж власника, а отже, і в інтересах суспільства. При цьому мета управління об'єктами державної власності цілком очевидно може не збігатись із метою приватизації, адже будь-який продаж державного майна за ринковою вартістю сам по собі може відповідати задоволенню державних і суспільних потреб.

Водночас приватизація державного майна має більш глибинну мету, зумовлену не стільки отриманням певного грошового еквіваленту від відчуження державного майна, скільки спрямованістю такого відчуження на прискорення розвитку соціально-економічної ефективності виробництва й структурної перебудови економіки. Наприклад, зазначена мета яскраво проявляє себе під час приватизації за конкурсом, де, крім вартісного складника, такими ж визначальними умовами для визначення переможця будуть запропоновані покупцем інвестиції в розвиток виробництва, забезпечення збереження профілю діяльності, збереження робочих місць тощо.

З іншого боку, не можна ототожнювати управління державним майном із боку ФДМУ та його регіональних відділень, яке вони здійснюють за управлінською діяльністю в порядку Закону № 185-V (під час якої здійснюється оперативний продаж державного майна поза процедурою приватизації, незважаючи на те, що продавцем у цьому випадку є спеціальний суб'єкт приватизації) з власне приватизацією.

Справді, Закон № 185-V (а саме його стаття 4) серед суб'єктів управління об'єктами державної власності називає також ФДМУ. Повноваження з управління державним майном у цьому разі закріплено законами України «Про Фонд державного майна України», «Про приватизацію державного майна України» тощо.

Проте в цьому разі тимчасове управління державним майном є, скоріше, проміжною діяльністю державних органів приватизації, яка спрямована на досягнення головної мети – здійснення саме приватизації.

Як відомо, приватизація є триваючим у часі процесом (згідно з пунктом 5 статті 12 Закону № 2163-XII строк проведення приватизації об'єкта не має перевищувати 2 роки з моменту прийняття рішення про його приватизацію). За цей час державне майно об'єктивно потребує вжиття управлінських заходів. Проте всі ці управлінські заходи мають бути спрямовані на якнайскоріше досягнення головної мети – приватизації.

Із цього приводу як із теоретичних, так і з практичних міркувань неприпустимо допускати підміну понять та зловживання, що мають місце тоді, коли замість приватизації відбувається звичайне платне відчуження об'єктів державної власності, адже в цьому разі держава втрачає весь потенціал, закладений у правовий режим приватизації як широкомасштабний соціально-економічний проект трансформації державної власності, який сприяє накопиченню об'єктів приватної власності, робить незворотними ринкові перетворення.

Насправді, на жаль, існує поширена практика, коли керівники державних підприємств разом зі службовими особами державних органів управління майном замість передачі державного майна для приватизації штучно застосовують альтернативний правовий режим його продажу (звичайного відчуження).

Варто зазначити, що не завжди це робиться зі злочинних міркувань. У деяких випадках це відбувається у вузьковідомчих цілях задля того, щоб залишити в повному господарському

віданні державного підприємства кошти, які будуть отримані після такого продажу. У такому разі службові особи державних підприємств та державних органів управління діють у правовому полі, адже існуюче законодавство, зокрема й Порядок № 830, не зобов'язують їх до застосування правового режиму приватизації. А отже, суто де-юре притягти таких осіб до юридичної відповідальності неможливо.

За таких обставин було б доцільно покласти функції з перевірки здатності відповідного державного майна до його приватизації на органи ФДМУ. Задля цього необхідно прийняти відповідний нормативно-правовий акт, хоча б на рівні Кабінету Міністрів України. Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, якому притаманна дуалістична природа повноважень: з одного боку, він концентрує у своїх повноваженнях загальне управління об'єктами державної власності разом з управлінням державними органами виконавчої влади (у тому числі спрямування й координацію діяльності ФДМУ), а з іншого – покликаний та відповідальний за забезпечення здійснення внутрішньої й зовнішньої політики держави, забезпечення проведення фінансової, цінової, інвестиційної та іншої політики тощо.

Із цього приводу пропонуємо внести зміни до Порядку № 803. Так, до цього документа необхідно внести застереження про те, що відчуження (як елемент управління державним майном) шляхом продажу майна можливе лише за умови, якщо це майно попередньо було запропоноване державним органом – суб'єктом управління таким майном для здійснення приватизації. І лише в тому разі, якщо така приватизація є неможливою чи недоцільною з практичних міркувань (виписавши чіткі, конкретні й вичерпні критерії такої недоцільності), – дозволити застосовувати відчуження державного майна згідно з Порядком № 803.

Підсумовуючи все викладене, варто зазначити, що приватизація (як спосіб відчуження об'єктів державної власності) суттєво відрізняється від альтернативного способу відчуження об'єктів державної власності, яке відбувається в процесі здійснення господарської діяльності та являє собою складовий елемент управління державною власністю.

Така відмінність зумовлена насамперед тим, що приватизації притаманна характерна лише для неї спеціальна, спрямована на глибинну перспективу розвитку мета, якої позбавлені інші альтернативні способи відчуження державної власності.

Відтак, здійснюючи відчуження державного майна поза процесом приватизації (альтернативним шляхом), держава позбавляється всього позитивного ефекту, який потенційно закладений у її мету та цивільно-правовий режим. Це стає можливим через відсутність дієвого механізму, який унеможлиблював би підміну понять і необґрунтоване здійснення відчуження державного майна альтернативним способом (поза процесом приватизації).

З огляду на наведене вважаємо актуальним та своєчасним внесення відповідних змін до Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 803, які в найкоротший строк унеможливили б зазначені зловживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державну програму приватизації : Закон України від 13 січня 2012 р. № 4335-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4335-17>.
2. Про приватизацію державного майна : Закон України від 4 березня 1992 р. № 2163-XII (зі змінами станом на 16 лютого 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2163-12>.
3. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V (зі змінами станом на 8 червня 2017 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185-16>.

4. Про Фонд державного майна України : Закон України від 9 грудня 2011 р. № 4107-VI (зі змінами станом на 29 травня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4107-17>.
5. Про затвердження Положення про порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств : Наказ Фонду державного майна України від 10 травня 2012 р. № 639 (зі змінами станом на 15 вересня 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/zb940-12>.
6. Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2007 р. № 803 (зі змінами станом на 19 жовтня 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/803-2007-п>.
7. Постанова Верховного Суду України від 6 вересня 2017 р. в справі № 6-1081цс17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/).
8. Рішення Конституційного Суду України від 1 липня 1998 р. № 9-рп в справі № 01/1501-97 (справа щодо приватизації державного майна) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-98>.
9. Майно повинно працювати / Фонд державного майна України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/presentation_3707.pdf.
10. Харитонов Є.О. Цивільне право України : [підручник] / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova, О.В. Старцев. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2009. – 816 с.

REFERENCES

1. “About the state program of privatization” : Law of Ukraine dated January 13, 2012, No. 4335-VI, available at : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4335-17>.
2. “On privatization of state property” : Law of Ukraine dated March 4, 1992, No. 2163-XII (with amendments, as of February 16, 2016), available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2163-12>.
3. “On the management of state-owned objects” : Law of Ukraine dated September 21, 2006 No. 185-V (with amendments, as of 06/08/2017), available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185-16>.
4. “About the State Property Fund of Ukraine” : Law of Ukraine dated 09.12.2011 No. 4107-VI (with amendments, as of May 29, 2014), available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4107-17>.
5. “On approval of the Regulations on the procedure for conducting tenders for the sale of shares in joint stock companies” : Order of the State Property Fund of Ukraine dated May 10, 2012 No. 639 (with amendments, as of 15.09.2016), available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/zb940-12>.
6. “On approval of the procedure for the alienation of state-owned objects” : Rule of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 06.06.2007, No. 803 (with amendments, as of 19.10.2016), available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/803-2007-p>.
7. Decision of the Supreme Court of Ukraine dated 06.09.2017 in the case No. 6-1081cs17, available at : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/).
8. Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the decision No. 1-rp dated July 1, 1998, No. 01 / 1501-97 No. 1-8 / 98 (case concerning privatization of state property), available at : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-98>.

9. State Property Fund of Ukraine : Property to be funded by the State Property Fund of Ukraine, available at : http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/presentation_3707.pdf.
10. Kharitonov, E.O., Kharitonova, O.V. and Startsev, O.V. (2009), *Tsyvylne pravo Urayiny* [Civil Law of Ukraine], Istyna, Kiev, Ukraine.

УДК 347.68: 347.44

ЮРИДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ

Клементьева Т.М., студентка

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, Київ, Україна
tanjab199617@gmail.com*

Статтю присвячено висвітленню сутності та змісту такої правової категорії, як «спадковий договір». Проаналізовано український і світовий досвід застосування спадкового договору. Досліджено тлумачення поняття спадкового договору сучасними науковцями. Проаналізовано чинне законодавство для глибшого розуміння спадкового договору. Визначено предмет, істотні умови розірвання та забезпечення виконання спадкового договору.

Ключові слова: спадковий договір, істотні умови спадкового договору, забезпечення виконання спадкового договору, європейські традиції інституту спадкового договору.

ЮРИДИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЛЕДСТВЕННОГО ДОГОВОРА В УКРАИНЕ И МИРОВОЙ ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ НАСЛЕДСТВЕННОГО ДОГОВОРА

Клементьева Т.Н.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, ул. Владимирская, 60, Киев, Украина
tanjab199617@gmail.com*

Статья посвящена раскрытию сущности и содержания такой правовой категории, как «наследственный договор». Проанализирован украинский и мировой опыт применения наследственного договора. Исследовано толкование понятия наследственного договора современными учеными. Проанализировано действующее законодательство для более глубокого понимания наследственного договора. Определен предмет, существенные условия расторжения и обеспечения выполнения наследственного договора.

Ключевые слова: наследственный договор, существенные условия наследственного договора, обеспечение выполнения наследственного договора, европейские традиции института наследственного договора.

LEGAL CHARACTERISTICS OF INHERITANCE AGREEMENT IN UKRAINE AND THE WORLD EXPERIENCE OF THE APPLICATION OF INHERITANCE AGREEMENT

Klementieva T.M.

*Taras Shevchenko National University of Kyiv, Volodymyrska Str., 60, Kyiv, Ukraine
tanjab199617@gmail.com*

The article is devoted to the clarification of the essence and content of such a legal category as “inheritance agreement”. The Ukrainian and world experience of the application of inheritance agreement is analysed. The interpretation of the concept of inheritance agreement by modern scholars is researched. The current legislation is analysed for a deeper understanding of the inheritance agreement. The subject, essential conditions, termination, and enforcement of the inheritance agreement are determined.

The subject of the inheritance agreement is the transfer of ownership of the property specified in the agreement to the acquirer, but such rights are not hereditary and the acquirers are not successors. The essential conditions of the inheritance agreement include the subject, according to which certain property